

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 2026-yil, mart.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI TIZIMLASHTIRILGAN TAHDIDLAR.....	40
Qodirov Tuyg'un Uzoqovich, Nabiyev Bexzod Shavkatovich	
SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYA VA TEKNOLOGIK MODERNIZATSIYANING O'RNI	44
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI BAHOLASHNING USLUBIYOTI VA UNING SOLIQ TIZIMIDA QO'LLANILISHI	49
To'xtabayev Oybek Odilovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR.....	56
Ismailov Bobir Salomovich	
TIJORAT BANKLARI INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI	62
Yangiboyev F.B.	
MINTAQAVIY IQTISODIY SALOHİYATDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	68
Turayev Og'abek Kaxramonovich	
XORIJIY MAMLAKATLARDA TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINI RIVOJLANTIRISH TAJRIBASI.....	75
Yusupova Feruza Yo'ldoshevna	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BOSHQARISHNING INTEGRATSION VA ADAPTIV MODEL.....	83
Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li	
QURILISH TASHKILOTLARI FAOLIYATINING MOLİYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA BAHOLASH	89
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
ICHKI NAZORAT VA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDAGI XAVFLARNI BOSHQARISH	94
Islamova Nargiza Mirzaxidovna	
TURIZMNING MINTAQADA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	104
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSİYALARNI JALB QILISH ORQALI INVESTITSION JOZIBADORLIKNI OSHIRISHNING HOZIRGI KUNDAGI HOLATI TAHLILI	111
Begamov S.X.	
RETHINKING JOB CREATION: ONTOLOGICAL AND EPISTEMOLOGICAL FOUNDATIONS OF MACROECONOMIC EMPLOYMENT ANALYSIS.....	116
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
HUDUDIY TURIZM KLASSTERLARINI SHAKLLANTIRISH VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	125
Ro'zimova Xusnora Mirzobek qizi	
SUG'URTACHILIK VA O'ZBEKISTONDA SUG'URTA SEKTORINING HOLATI.....	129
O'runboyeva Sotima Alisher qizi	
GO'SHT VA GO'SHT MAHSULOTLARINI SANOAT USULIDA QAYTA ISHLASHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI.....	134
Kaydarova Sitara Suranbay qizi	
KORXONALAR QIYMATINI BAHOLASH VA BOZOR BAHOSINI SHAKLLANTIRISH METODOLOGIYASI.....	139
Abduraxmanov Sherzodbek Ravshanovich	
YASHIL IQTISODIYOT: EKOLOGIK BARQARORLIK VA IQTISODIY SAMARADORLIK UYG'UNLIGI.....	145
Jamalidinova Asalxon Saliyevna	
2025-YILDA O'ZBEKISTON UCHUN ENG YAXSHI 10 TA TRANSPORT TEKNOLOGIYALARI VA INNOVATSIYALARI	151
Mamasaliyeva Mukaddas Ibadullayevna, Beketov Timur Kazakbayevich	

MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUVLARI: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TIZIMLAR QIYOSIY TAHLILI	155
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ	163
Хайдарова Ёркиной Аскар кизи	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING FISKAL VA INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI	170
Mamatova Nodira Mirzavaliyevna	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА И УСТОЙЧИВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ФОРМИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ МОДЕЛИ ПЕРЕХОДА ТЕПЛИЧНЫХ ХОЗЯЙСТВ ТАШКЕНТСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ НА СОЛНЕЧНЫЕ СИСТЕМЫ ЭНЕРГОСНАБЖЕНИЯ	178
Срождидинова Зарина Хайриддиновна, Абдувалиева Зилола Абдуллаевна	
MAMLAKATIMIZDA QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	186
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
RIVOJLANISHDA RAQOBAT EMAS, BALKI HAMKORLIKNING USTUVORLIGI: NAZARIY VA AMALIY TAHLIL	190
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
IJTIMOY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEKANIZMLARI VA "QAMRAB OLINMAGAN O'RTA QATLAM" MUAMMOSI	196
Bafoev Farrux Jo'raqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA EKOLOGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	202
Shanazarova Gulyoraxon Baxtiyarovna	
O'ZBEKISTON STARTAP EKOTIZIMIDA INVESTITSIYA JALB QILISH JARAYONINING INSTITUTSIONAL MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI	208
Xoliqova Xurshidaxon Xayotjon qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA STARTAP EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	214
Usmanov Gafurjon Shavkatovich	
QURILISHDA ISHLAB CHIQRISH VA SIFATNI BOSHQARISH TIZIMLARINING RIVOJLANISHI	220
Buriyev Xakim Toshimovich, Usmanov Ilxom Achilovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION MUHITNI TAKOMILLASHTIRISHNING STRATEGIYALARI	225
Xolov Sherali Axrorboyevich	
2010-2024-YILLARDA O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIKNI INVESTITSIYALASHNING EKONOMETRIK TAHLILI	229
Ashurov Shuhratbek Quadrat o'g'li	
TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING ZAMONAVIY USULLARI	233
Sherbekova Kamola Norbekovna	
AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGI DARAJASI VA UNI BAHOLASHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI	243
Abduvoxidov Akmal Abdulazizovich	
MARKAZIY BANK KURS SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI	249
Saydullayev Nodirbek Narzullaevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH SALOHİYATI VA MUAMMOLARI	258
Raupov Shuxrat Soyibovich	
ЭКОТУРИЗМ В УЗБЕКИСТАНЕ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	264
Абидова Дилфуза Игамбердиевна, Рахматуллаева Зулайхо Хасан кизи	
DIGITAL ECONOMY AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: BUSINESS CHANGE IN THE REGIONS	270
Abdullayev Muzaffar Abdujabbarovich	

QISHLOQ XO'JALIK MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASHDA IOT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	273
Mirzaev Dilshod Artikovich	
ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА	279
Касимова Наргиза Сабитджановна	
YASHIL IQTISODIYOTNING NAZARIY ASOSLARI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	284
Ismoyilova Mahliyo Oybek qizi	
BOSHQARUVDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR (OLIIY TA'LIM MISOLIDA).....	289
Karievva Gulnora Abdullayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV MIJOZLARGA XIZMAT KO'RSATISHNING AMALDAGI HOLATI VA ASOSIY TENDENSIYALARI.....	295
Qurbonov Odilbek Ro'zmatovich	
O'ZBEKISTONDA SPORT FEDERATSIYALARI VA ASSOTSIATSIYALARINI SAMARALI BOSHQARISH TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'LLARI	302
Umed Farmonkulovich Radjabov	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA QARATILGAN IQTISODIY MEKANIZMNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	307
Mullayeva Mexrangiz Axtam qizi	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	313
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Muradova Nazira Raximjanovna	
RAQAMLI MARKETING VA ONLAYN PLATFORMALAR ORQALI EKOTURISTIK MAJMUALARNI OMMALASHTIRISH TRENDI	318
Xolmatova Parvina Asliddin qizi	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGI STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI VA ULARNI YECHIMLAR	323
Normurzayev Umid Xolmurzayevich	
РАЗВИТИЕ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА КАК ФАКТОР РЕГИОНАЛЬНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	327
Бахтиёрров Худайберган Хамдам угли	
MAHALLIY BUDJETLARDA TRANSFERTLARGA QARAMLIK DARAJASINI BAHOLASH (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	335
Xudoyqulov Hamidjon Abdullayevich	
QORAQALPOG'ISTON QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI.....	342
Tajibaev Berdax Asqarbay uli	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	347
Ashurova Maftuna Ortiq qizi	
STRATEGIC DIRECTIONS FOR INCREASING CAPITAL EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS: DIGITALIZATION AND RISK MANAGEMENT INTEGRATION	352
Sadullaeva Mokhinur Aziz kizi	
TECHNOLOGY MANAGEMENT AND SME INTERNATIONALIZATION: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW	358
Abduxafizova Madinabonu Mirabbos qizi	
TA'LIM SIFATINI BAHOLASH MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI.....	363
Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	
SMART UNIVERSITET KONSEPSIYASI ASOSIDA REYTING VA RAQOBATBARDOSHLIKNI INTEGRAL BOSHQARISH	371
Xudoyqulov Husen Ahadovich	

BUXGALTERIYA HISOBINING MILLIY VA XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY HISOBOT 1-SHAKLINING QIYOSIY TAHLILI	379
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
SUG'URTA BOZORINING RAQAMLI RIVOJLANISHIDA NAZARIY QARASHLAR	384
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA INNOVATSION LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	389
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
MAHALLIY BUDJETLAR DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	397
P.SH.Usmonov	
СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДОВ ИНВЕСТИЦИОННОГО АНАЛИЗА ДЛЯ ОЦЕНКИ ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ	401
Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
KORXONA VA TASHKILOTLARDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISHDA KORPORATIV MADANIYAT, AXLOQIY-RUHIY VA MA'NAVIY MUHITNING O'RNI	407
Suyunov Dilmurod Xolmurodovich, Qodirov Tuyg'un Uzoqovich	
ELEKTRON PULLARNING MOHIYATI VA ULARNING MILLIY TO'LOV TIZIMIDAGI ROLI	416
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA UY XO'JALIKLARINING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KENGAYTIRISH	423
Eshbaeva Shahnoza Faxriddinovna	
APPLICATION OF EXTREME MODELS IN ASSESSING THE ECONOMIC POTENTIAL OF AN ENTERPRISE	428
Musayeva Shoira Azimovna	
SOLIQ MA'MURCHILIGIDA XORIJIY TAJRIBA HAMDA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH SAMARADORLIGI	435
Bozorova Ozoda Raximovna	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATI IMIJINI OSHIRISHDAGI MUAMMOLARNI HAL ETISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI: QIYOSIY TAHLIL	439
Bekmurodov Navruz Ergashevich	
TA'LIM XIZMATLARI SOHASIDA YARATILGAN YALPI QO'SHILGAN QIYMAT DINAMIKASI VA UNI BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	449
O'rinov Komiljon Kozimovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHNING MINTAQAVIY OMILLARI	453
Salomat Norova	
QURILISH MATERIALLARI BOZORI VA UNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	459
Usubjonov Zaxriddin Vasiliddin o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKSPORT OPERATSIYALARINI SUG'URTA QILISHNI RIVOJLANTIRISH	465
Xalikov R. B.	
BIZNES JARAYONLAR AUTSORSINGINI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI TAHLILI	472
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
DAVLAT MOLIVAVIY BOSHQARUVI SAMARADORLIGINING IJTIMOY ADOLATGA TA'SIRINING PEFA VA CEQ METODOLOGIYALARI ORQALI TAHLILI	477
Zokirjonov Muhammadsodiq Ravshanbek o'g'li	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL QILISHNING XORIY TAJRIBASI	485
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
MINTAQADA IJTIMOY HIMOYA TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH	491
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANISHDA EKOLOGIK INNOVATSIYALARNI QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI	495
Ismatov Sharofiddin Asatulloevich	

THE ESSENCE OF THE OPTIMAL COST STRATEGY	500
Sodiqov Mirakhror Abbos ugli	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TOG'-KURORT ZONALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY JIHATLARI (CHORVOQ ERKIN TURISTIK ZONASI MISOLIDA)	504
Shomurodova Shahnoza G'ayratovna	
ICHKI AUDIT SIFATI VA SAMARADORLIGI TUSHUNCHALARINING IQTISODIY MAZMUNI HAMDA ULARNING O'ZARO BOG'LIQLIGI	509
Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARI FAOLIYATINI SOLIQQA TORTISH VA UNI HISOBINI YURITISH	517
Abdullayev Abdurauf	
TIJORAT BANKLARINING RISKLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	522
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
TIJORAT BANKLARIDA KORRUPSIYAVIY-KOMPLAENS MUAMMOLARI: TAHLIL VA YECHIMLAR	527
Yunusov Baxtiyor Shavkatovich	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHNING SIFAT NAZORATINI HAMDA TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	532
Meliyev X.T.	
ОЦЕНКА КАЧЕСТВА СЕРВИСА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ОПРОСА	541
Усманова Азиза Баходировна	
RAQAMLI BANK XIZMATLARI ORQALI MOLIVAVIY INKLYUZIVLIKNI KENGAYTIRISH	545
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi	
QURILISH KORXONALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING AHAMIYATI	550
Egamon Raxmatillo Mirolimovich, Bobobekov Davron Gafurovich	
FINANCIAL MARKET PARTICIPANTS: A CLASSIFICATION BY ROLE AND RESPONSIBILITY	553
Khotamkulova Madina	
ФОРМИРОВАНИЕ «ТУРИСТИЧЕСКОЙ МАХАЛЛИ» КАК ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ В СФЕРЕ ГОСТЕВЫХ ДОМОВ УЗБЕКИСТАНА	559
Иргашева Нигина Салохиддиновна	
BANKLARDA KREDIT GAROVI BILAN ISHLASHNING XORIJ ILG'OR TAJRIBASI VA UNDAN O'ZBEKISTON BANKLARI AMALIYOTIDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	567
Sh. Saidov	
MILLIY UGLEROD SAVDOSI TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI	573
Islamov Shoxzod Shuxrat o'g'li	
THE NECESSITY OF CREATING A BUSINESS ENVIRONMENT AND ITS ROLE AND SIGNIFICANCE IN THE NATIONAL ECONOMY	582
Amanov Davron Ravshan ugli	
SUV RESURLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI	588
Saidov Muhammadali Hakimovich, Mahammatov Hoshim, Esanbekov Diyorbek	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА БАНКОВ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО И ПРИНЦИПАМИ ESG	595
Насирдинов Шарифджон Изатуллоевич	
ОЦЕНКА ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭЛЕКТРОБУСА	600
Мухитдинов Акмал Анварович, Касимов Омил Камалович, Саидов Азамат Илхом угли	
XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA DUKKAKLI DON MAHSULOTLARINI YETISHTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI (HINDISTON TAJRIBASI MISOLIDA)	608
Mirsayd Xudaybergenov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLINING FAROVONLIGI VA DAROMAD MANBALARINI STATISTIK TAHLILI	612
Mamatkulov Baxtiyor Xalmuradovich	

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	618
Muxamedjanova Maxfuza Baxodir qizi	
MOLIYAVIY AKTIVLARINING IQTISODIY MOHIYATI, MAZMUNI HAMDA KLASSIFIKATSIYASI.....	627
Odiljonova Oybachin Fayzullo qizi	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ORQALI MAMLAKATIMIZ LOYIHALARINI AMALGA OSHIRISH TARTIBI TAHLILI.....	631
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
HUDUDNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA IQTISODIY SALOHİYATNING O'RNI	636
Avazbek Xalbekov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SABZAVOTCHILIK TARMOG'INING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	642
Sobir Xasanov	
IMPACT OF REGIONAL INFRASTRUCTURE AND NATURAL RESOURCE UTILIZATION ON THE DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL TOURISM (A DISTRICT-LEVEL ANALYSIS OF THE SAMARKAND REGION, UZBEKISTAN)	650
Toyirova Shohista Bobobekovna	
INNOVASION IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OMILLARI	657
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
BOZOR BEQARORLIGI SHAROITIDA BANK OBRO'SINI STRATEGIK RESURS SIFATIDA BARQARORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	661
Yuldasheva Kamola Qosimjonovna, Ziyaeva Muhtasar Mansurdjanovna	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT PENSIYA TIZIMINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	667
Pardayev Farrux Muzaffarovich	
RAQAMLI TRANSFORMASIYA SHAROITIDA MENEJERLARNING RAQAMLI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH.....	671
Sharipova Zulfiya Shokirjonovna	
FUQAROLAR ISHTIROKIGA ASOSLANGAN TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISH TIZIMI VA UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	677
Shukurova Parizod, Soatova Nodira Boboxonovna	
O'ZBEKISTON QISHLOQ HUDUDLARINING BARQAROR RIVOJLANISH YO'NALISHLARIDA QISHLOQ TURIZMI VA EKOTURIZM – ASOSIY USTUVOR YO'NALISHLARI	682
Abduraxmanova Aqida Fayzulla qizi	
KORXONALARDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI TA'MINLASHDA BUXGALTERIYA HISOBINING ROLI.....	691
Alimbay Shamshetov	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARINING MOLIYAVIY MEXANIZMLARI	694
Saula Ibragimova	
ANALYSIS OF THE STATE OF ELECTRICITY GENERATION BY WIND POWER PLANTS.....	698
Saidov Mash'al Samadovich	
TRANSFORMING TOURISM EDUCATION IN UZBEKISTAN: AN INSTITUTIONAL ANALYSIS OF PERSONNEL TRAINING SYSTEMS.....	706
Abdullakhujaev Abdukodirkhuja, Ochilova Hilola Farmonovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	713
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
MAHALLIY BOSHQARUVDA YETAKCHILIK KONSEPSIYASI ORQALI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI OSHIRISH (FARG'ONA VILOYATI MISOLIDA)	718
Siddikov Abdusalom Abdumalikovich	

NEW ECONOMIC PHENOMENA: FINANCING CONSUMPTION AND SAVINGS IN THE TRANSITION TO AN EXPECTATION ECONOMY	724
Isomov Bekmurod Sayfiddinovich	
XIZMAT KO'TSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK YO'NALISHIDA INSTITUTSIONAL O'ZGARISHLARNI AMALGA OSHIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI	730
Sh.A.Sultonov	
MINTAQALARNING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLARI VA ULARNING IJTIMOİY-IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	737
Qobilov Anvar Eshpo'latovich	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH	741
Madraimova Marxamat Raximberganovna	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНА	748
Усманова Зумрад Исламовна	
TITLE: PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A MECHANISM FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE TOURISM SECTOR IN UZBEKISTAN	753
Suxrobbek M. Salayev	
XORAZM VILOYATI TASHQI IQTISODIY FAOLIYATIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH VA UNI OPTIMALLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	761
Urunov Farrux Shanazarovich	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT AUDITI TIZIMINING STRATEGIK TRANSFORMATSIYASI: INSTITUTSIONAL ISLOHOTLAR VA RAQAMLI MONITORINGNING STRATEGIK AHAMIYATI	765
Turabov Baxodir To'xtamishovich	
TURIZM SOHASIDA BANDLIKNING 2025-2030-YILLARDAGI PROGNOZ PARAMETRLARI	770
N.I. Shermamatova	
BO'SH TURGAN DAVLAT KO'CHMAS MULK OBYEKTLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATLI JIHATLARI (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	776
Sanjarov Zuxriddin Dilshod o'g'li, Astonaqulov Muzaffar Muxsin o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING RESURS BAZASI BARQARORLIGINI TAVSIFLOVCHI KO'RSATKICHLAR	781
Bolibekov Shahboz Baxodir o'g'li	
MOLIYA-KREDIT JARAYONLARI: INVESTITSION FAOLLIKNI TA'MINLASH MEKANIZMI SIFATIDA	787
Madaminov In'omjon Ozodovich	
YASHIL IQTISODIYOTDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MEKANIZMLARI	792
Karimov Islombek Bekpo'lat o'g'li	
OLIY TA'LIMDA ILMIY TADQIQOTLAR VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASI SAMARADORLIGI	798
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
XUSUSIY MAKTABLARNING BOSHQARUV TIZIMINI QAROR QABUL TIZIMLARI VA O'RGANUVCHI ANALITIKASI YORDAMIDA YANGILASHNING YO'LLARI	802
Esanova Shohida	
MOLIYA BOZORIDA TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	812
Abduraxmanova Matluba Maxamadaminovna	
KORXONALARDA KREDITOR QARZDORLIKNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	819
Mirzaev Ozod Furkatovich	
ЛЕКСИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ КАК КЛЮЧЕВОЙ КОМПОНЕНТ ПРОДУКТИВНОЙ ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ	824
Киличева Феруза Бешимовна	
MODERN MECHANISMS FOR MONITORING REGIONAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF DIGITAL ECONOMY	828
Karimova Shirin Zokhid qizi	

АЛЬТЕРНАТИВНЫЕ МЕТОДЫ КРЕДИТНОГО СКОРИНГА ДЛЯ НАСЕЛЕНИЯ БЕЗ БАНКОВСКОЙ ИСТОРИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	833
Шухратова Мадинабону Икром кизи	
SHAHAR EKOLOGIYASI: SHAHAR EKOTIZIMLARI VA BARQAROR RIVOJLANISH	841
Erkiniva Mukarram Olimjon qizi	
CHAKANA SAVDO XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI KORXONALARDA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	845
Abdug'aniyev Oybek Akmaljon o'g'li	
KUZATUV KENGASHI XUSUSIYATLARINING KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA TA'SIRI: NAZARIY VA KONSEPTUAL YONDASHUV	850
Jumayeva Go'zal Sherxon qizi	
EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH NATIJALARI NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI FAOLIYATINI BOSHQARISHDA MUHIM AMALIY AHAMIYAT	854
Sattorov Firdavs Ziyodullayevich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA TIJORAT BANKLARINING O'RNI	858
Abduholikov Kamoldin Mahammadjonovich	
SANOAT KORXONALARINING HUDUDLAR KESIMIDAGI RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI STATISTIK TAHLIL QILISH	862
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA XIZMATLAR EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHNING EKOLOGIK JIHATLARI	867
Qodirjonov Adxamjon Muxtorjon o'g'li	
INKLYUZIV TA'LIMNI MOLIALASHTIRISHNING XALQARO MODELLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI	872
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
SANOAT KORXONALARIDA "YASHIL" TRANSFORMATSIYA JARAYONINING XUSUSIYATLARI	877
Ismatulloeva Madinabonu Fozil qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATI MAHSULOTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	884
Kadirova L.G.	
MAIN DIRECTIONS FOR DEVELOPING SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN THE REGION	887
Nasretdinova Farangis Odilovna	
THE IMPORTANCE OF MARKETING COMMUNICATIONS IN THE SERVICES SECTOR	895
Mamatkulova Shoira Djalolovna	
AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH — ICHKI TALABNI RAG'BATLANTIRISH VA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH OMILI	900
Mustafoev G'olib Sultonmurodovich, Abruyev Abdumalik Oynazarovich	
BIZNES JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH VA ULARNI QO'LLASHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	906
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi	
KORXONADA RAQAMLI IQTISODIYOTNI JORIY ETISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	911
Salimova Husniya Rustamovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI: BUXORO VILOYATI MISOLIDA	918
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI MOLIAVIY MAHSULOTLARI VA ULARNING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI ROLI	926
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA IQTISODIY O'SISH VA MEHNAT BOZORI KO'RSATKICHLARINING DINAMIKASI	932
Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
FOYDALANUVCHI SADOQATINI SHAKLLANTIRISHNING MARKETING VA NEYROMARKETING MEXANIZMI SIFATIDA GEYMIKATSIYA ELEMENTLARINI QO'LLASH: DODO PIZZA MOBIL ILOVASI MISOLIDA EMPIRIK TAHLIL	937
Yuldashev Jamshid Abrarovich, Daminova Nilufar Bahrom qizi	

KORXONADA XODIMLARNI BOSHQARISHNING TASHKILY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISH	945
Sadriddinova Sevinchxon Sadriddin qizi	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARIDA XODIMLAR MOTIVATSIYASI VA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	948
Murodova Zilola Asatulla qizi	
KUZATILMAYDIGAN IQTISODIYOT TUSHUNCHASI, SHAKLLARI, TURLARI VA YUZAGA KELISH OMILLARI.....	952
Abdullayev Shavkat Nasriddinovich	
NODAVLAT OLIY TA'LIM TASHKIOTLARIDA XARAJATLAR SMETASI VA SHTATLAR JADVALINI SHAKLLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	959
Yaqubova Nodira Olim qizi	
РАЗВИТИЕ, РИСКИ, ОБЕСПЕЧЕНИЕ УСТОЙЧИВОСТИ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ УЗБЕКИСТАНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	964
Бабаджанова Лола Шопулатовна, Срождиддинова Зарина Хайриддиновна	
KOMPANIYALARNING FOND BOZORIDAGI ISHTIROKINI RAG'BATLANTIRISH AHAMIYATI.....	970
Mamataliyev Bobur Saidnazar o'g'li	
GLOBALASHUV SHAROITIDA INTELLEKTUAL TA'MINOT ZANJIRI TEXNOLOGIYALARINING XALQARO TADBIRKORLIKDAGI O'RNI	977
Xudayberdiyev Otabek Absalomovich	

GLOBALLASHUV SHAROITIDA INTELLEKTUAL TA'MINOT ZANJIRI TEXNOLOGIYALARINING XALQARO TADBIRKORLIKDAGI O'RNI

Xudayberdiyev Otabek Absalomovich

Namangan davlat texnika universiteti, mustaqil izlanuvchisi

ORCID: 0000-0001-6169-3996

Annotatsiya. Globallashuv sharoitida xalqaro savdo munosabatlarining jadal rivojlanishi tadbirkorlik subyektlaridan ta'minot zanjirlarini boshqarishda sifat jihatidan yangi yondashuvlarni talab etmoqda. Ushbu maqolada globallashuv sharoitida tadbirkorlik faoliyatida xalqaro savdo munosabatlarini rivojlantirishning strategik omili sifatida intellektual texnologiyalarning xalqaro ta'minot zanjirlaridagi barqaror raqobatbardoshlikka ta'siri o'rganilgan.

Maqolada mijozga yo'naltirilganlik, raqamli logistika, axborot oqimlarini integratsiyalash, boshqaruv innovatsiyalari, inson kapitalini rivojlantirish, texnologik konvergensiya hamda xalqaro hisob-kitoblarda raqamli valyutaning istiqbolli o'rni asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, intellektual texnologiyalarni ta'minot zanjirlarining beshta asosiy jarayoniga — rejalashtirish, xarid qilish, ishlab chiqarish, taqsimlash va qaytarish — integratsiyalash globallashuv sharoitida tadbirkorlik subyektlarining xalqaro savdo munosabatlarini kengaytirish va barqaror raqobat mavqeini mustahkamlashning ustuvor yo'nalishi hisoblanadi.

Kalit so'zlar: globallashuv, xalqaro savdo munosabatlari, tadbirkorlik, ta'minot zanjirlarini boshqarish, intellektual texnologiyalar, barqaror raqobatbardoshlik, raqamli logistika, axborot oqimlarini integratsiyalash, texnologik konvergensiya, yopiq tsikl iqtisodiyoti, raqamli valyuta, inson kapitali, to'qimachilik sanoati.

Abstract. The rapid development of international trade relations in the context of globalization requires business entities to adopt qualitatively new approaches to supply chain management. This article examines the impact of intelligent technologies on sustainable competitiveness in international supply chains as a strategic factor in the development of international trade relations in entrepreneurship.

The study highlights the importance of customer orientation, digital logistics, integration of information flows, management innovations, human capital development, technological convergence, and the role of digital currencies in international settlements. The findings indicate that integrating intelligent technologies into the five key processes of supply chains — planning, procurement, production, distribution, and return — is a priority direction for expanding international trade relations and strengthening the sustainable competitive position of business entities.

Key words: globalization, international trade relations, entrepreneurship, supply chain management, intelligent technologies, sustainable competitiveness, digital logistics, integration of information flows, technological convergence, circular economy, digital currency, human capital, textile industry.

Аннотация. Быстрое развитие международных торговых отношений в условиях глобализации требует от бизнес-субъектов применения качественно новых подходов к управлению цепочками поставок. В данной статье исследуется влияние интеллектуальных технологий на устойчивую конкурентоспособность международных цепочек поставок как стратегического фактора развития международных торговых отношений в предпринимательстве.

В работе обоснована значимость клиентоориентированности, цифровой логистики, интеграции информационных потоков, управленческих инноваций, развития человеческого капитала, технологической конвергенции и цифровых валют в международных расчётах. Результаты исследования показывают, что интеграция интеллектуальных технологий в пять ключевых процессов цепочек поставок — планирование, закупку, производство, распределение и возврат — является приоритетным направлением расширения международных торговых отношений и укрепления устойчивой конкурентоспособности бизнес-субъектов.

Ключевые слова: глобализация, международные торговые отношения, предпринимательство, управление цепочками поставок, интеллектуальные технологии, устойчивая конкурентоспособность, цифровая логистика, интеграция информационных потоков, технологическая конвергенция, замкнутая экономика, цифровая валюта, человеческий капитал, текстильная промышленность.

KIRISH

XX-asrning 80-yillaridan boshlab ishlab chiqarish sohasida global tendensiya sifatida korxonalarning tovar taklifini xaridor ehtiyojlarining doimiy o'zgarishiga mos ravishda moslashuvchan boshqarish zarurati yuzaga keldi. Shu jarayonda ta'minot zanjirlarida raqobat ustunligini ta'minlashning muhim omili sifatli xom ashyo va materiallarni o'z vaqtida yetkazib berishdan iborat bo'lib, "Aynan o'z vaqtida" (Just-in-Time) konsepsiyasi shakllana boshladi. Ushbu yondashuv biznes jarayonlarini boshqarishni takomillashtirish zaruratini kuchaytirdi va natijada ta'minot zanjirlarini rejalashtirishga mo'ljallangan analitik tizim — Advanced Planning and Scheduling (APS) tizimlari vujudga keldi. Mazkur tizimlar hisobga olish tizimlaridan olingan ma'lumotlarni tahlil qilish asosida ta'minot zanjirining operatsion jarayonlarini optimallashtirish imkonini beradi.

XX-asrning 80-yillarida xalqaro savdo hajmlarining keskin oshishi ta'minot zanjirlarini boshqarishda tizimli va situatsion yondashuvlarning rivojlanishiga turtki berdi. APS tizimlarining funksional imkoniyatlari kengayib, ular barcha cheklovlarni hisobga olgan holda modellashtirish va stsensiy tahlilini amalga oshira oladigan ta'minot zanjirlarini rejalashtirish tizimlari — Supply Chain Planning (SCP) tizimlariga transformatsiyalandi.

Ta'minot zanjirlarini boshqarish konsepsiyasini to'liq amalga oshirish uchun barcha biznes jarayonlarini avtomatlashtiruvchi va optimallashtiruvchi axborot tizimlariga ehtiyoj ortdi. Bu esa ta'minot zanjirlarini bajarish tizimlari — Supply Chain Execution (SCE) — ning shakllanishi va rivojlanishiga zamin yaratdi. Ushbu tizimlar logistika operatsiyalarini samarali boshqarish, real vaqt rejimida nazorat qilish va resurslardan foydalanish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

XX-asrning 90-yillari boshlarida menejmentda tarkibiy yondashuv ustuvor ahamiyat kasb eta boshladi. Bu esa ta'minot zanjirlarini boshqarish tizimlarining integratsiyalashuvi orqali yangi model — Supply Chain Management (SCM) — ning shakllanishiga olib keldi. Ushbu model kompaniyalar uchun strategik boshqaruv tizimini yaratib, mahsulotlarni minimal xarajatlar bilan, belgilangan vaqtda va aniq manzilga yetkazib berishni ta'minlashga qaratilgan.

2000-yillardan boshlab ta'minot zanjirlarini boshqarishda axborot yondashuvi yetakchi o'rinni egalladi. Jahon savdosi va logistika tizimlaridagi integratsion jarayonlar natijasida integratsiyalashgan boshqaruv tizimlari — Integrated Supply Chain Management (ISCM) — shakllandi. 2010-yillarda axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi esa intellektual ta'minot zanjirlari — Intelligent Supply Chain (ISC) — ning vujudga kelishiga olib keldi. Ushbu tizimlar sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data) va raqamli texnologiyalar asosida ishlaydi hamda zamonaviy global iqtisodiyot sharoitida alohida ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Britaniyalik logistika va marketing professori Martin Christopher ta'minot zanjirlarini boshqarishga oid fundamental tadqiqotlarida haqiqiy raqobat alohida korxonalar o'rtasida emas, balki ta'minot zanjirlari o'rtasida kechishini ilmiy jihatdan asoslab bergan. Uning ilmiy ishlari ta'minot zanjiri samaradorligini oshirish orqali xarajatlarni kamaytirish va mijozlar uchun qo'shimcha qiymat yaratish globallashuv sharoitida barqaror raqobat ustunligining asosiy manbai ekanligini ko'rsatadi. Christopher ta'minot zanjirlarining moslashuvchanligi, ya'ni "agility" tamoyili, zamonaviy o'zgaruvchan global bozor sharoitida korxonalarning raqobatbardoshligini ta'minlovchi muhim omil ekanligini alohida ta'kidlaydi [1].

Nagorny o'z ilmiy ishlarida globallashuv sharoitida intellektual texnologiyalarning iqtisodiy munosabatlarga ta'sirini chuqur tahlil qilgan. U sun'iy intellekt, Big Data, IoT va avtomatlashtirish kabi zamonaviy texnologiyalar an'anaviy sanoat tarmoqlarini, jumladan to'qimachilik sanoatini tubdan o'zgartirish salohiyatiga ega ekanligini asoslaydi. Tadqiqotchi to'rtinchi sanoat inqilobini axborot asridan raqamli-intellektual bosqichga o'tish jarayoni sifatida tavsiflaydi hamda logistika va ta'minot zanjirlarida ushbu texnologiyalarni qo'llash global savdo raqobatbardoshligiga transformatsion ta'sir ko'rsatishini ilmiy jihatdan asoslab beradi.

Stenford universiteti professori Hau L. Leening "The Triple-A Supply Chain" nomli tadqiqotida global ta'minot zanjirlarida barqaror raqobatbardoshlikka erishish uchun uch asosiy xususiyat — chaqqonlik (agility), moslashuvchanlik (adaptability) va uyg'unlik (alignment) — zarur ekanligi ilmiy asosda ko'rsatib berilgan. Lee axborot shaffofligini ta'minlash va hamkorlikni kuchaytirish orqali tadbirkorlik subyektlari global bozorlarda barqaror o'rin egallashi mumkinligini ta'kidlaydi. Shuningdek, u global ta'minot zanjirlarini loyihalashda turli mamlakatlardagi soliqlar, bojxona to'lovlari va institutsional omillarni hisobga olish muhimligini qayd etadi [3].

O'zbek iqtisodchisi A. M. Alimovning "Globallashuv va mintaqaviy iqtisodiy integratsiya jarayonlari" nomli monografiyasida globallashuvning iqtisodiy munosabatlarga ta'siri mintaqaviy integratsiya nuqtai nazaridan tahlil qilingan. Muallif Markaziy Osiyo mamlakatlari, jumladan O'zbekiston uchun xalqaro savdo munosabatlarini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini belgilab beradi. Uning ilmiy qarashlari ta'minot zanjirlarini modernizatsiya qilish va O'zbekistonning jahon iqtisodiy tizimiga integratsiyalashuv jarayonini chuqurlashtirish zarurligini asoslaydi [4].

Mamlakatimiz iqtisodchisi M. S. Mirsaidovning “Xalqaro iqtisodiy munosabatlar” nomli o’quv qo’llanmasida xalqaro savdo munosabatlarining huquqiy va iqtisodiy asoslari, tashqi savdoni tartibga solishning tarif va notarif usullari hamda O’zbekistonning tashqi iqtisodiy faoliyatini rivojlantirish istiqbollari keng yoritilgan. Muallif eksport salohiyatini oshirish va raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning muhimligini ilmiy asoslaydi. Ushbu yondashuvlar tadqiqotimizda ilgari surilgan xulosalar uchun muhim nazariy asos bo’lib xizmat qiladi [5].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot globallashuv sharoitida tadbirkorlik faoliyatida xalqaro savdo munosabatlarini rivojlantirishda intellektual texnologiyalarning ta’minot zanjirlaridagi barqaror raqobatbardoshlikka ta’sirini o’rganishga qaratilgan. Tadqiqotda kompleks metodologik yondashuv qo’llanilib, u sifatli va miqdoriy tahlil usullarining uyg’unligiga asoslanadi.

Mazkur yondashuv tadqiqot muammosini ko’p qirrali va chuqur tahlil qilish imkonini beradi hamda olingan natijalarning ishonchililigini ta’minlaydi. Tadqiqot jarayonida tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, kontent-tahlil va umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Shuningdek, ta’minot zanjirlarida intellektual texnologiyalarni qo’llash samaradorligini baholashda analitik va mantiqiy yondashuvlar qo’llanildi.

Tadqiqotning metodologik asosini ilmiy adabiyotlar, xalqaro tajriba hamda zamonaviy raqamli texnologiyalarning rivojlanish tendensiyalari tashkil etadi. Ushbu metodologik yondashuv tadqiqot natijalarining amaliy ahamiyatini oshirish va ularni tadbirkorlik faoliyatida qo’llash imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ilmiy adabiyotlarda ta’minot zanjirlarini boshqarish beshta asosiy jarayonni o’z ichiga oladi: rejalashtirish, xarid qilish, ishlab chiqarish, taqsimlash va qaytarish. Ushbu jarayonlar o’zaro uzviy bog’langan bo’lib, ta’minot zanjirining umumiy samaradorligini belgilaydi.

Rejalashtirish ta’minot zanjirlarini boshqarishning strategik bosqichi bo’lib, mahsulotga bo’lgan talabni qondirish maqsadida barcha resurslarni samarali taqsimlash va boshqarishni nazarda tutadi. Ushbu jarayon ta’minot zanjiri orqali iste’molchiga minimal xarajatlar bilan yuqori sifatli mahsulot yoki xizmat yetkazib berishni ta’minlaydigan boshqaruv mexanizmlarini shakllantirish bilan tavsiflanadi.

Xarid qilish jarayoni zarur tovar va xizmatlarni yetkazib beruvchi subyektlarni tanlash, narxlar va yetkazib berish shartlarini belgilash, shuningdek to’lov mexanizmlarini tashkil etishni o’z ichiga oladi. Bu jarayon moddiy oqimlar va xizmatlar harakatini muvofiqlashtirish hamda yetkazib beruvchilar bilan samarali hamkorlikni ta’minlashga qaratilgan.

Ishlab chiqarish bosqichi mahsulotni yaratish, sinovdan o’tkazish, qadoqlash va uni yetkazib berishga tayyorlash bilan bog’liq faoliyatlarni qamrab oladi. Ushbu jarayon ishlab chiqarish samaradorligini oshirish va sifat standartlariga rioya etishni ta’minlashda muhim ahamiyatga ega.

Taqsimlash jarayoni ombor tizimlarini tashkil etish, distribyutorlik tarmoqlarini shakllantirish, buyurtmalarni boshqarish, mahsulotni iste’molchiga yetkazib berish va to’lovlarni qabul qilishni o’z ichiga oladi. Bu bosqich ta’minot zanjirining oxirgi iste’molchi bilan bog’liq eng muhim qismi hisoblanadi.

Qaytarish jarayoni esa mahsulotlarning qayta harakatini, ya’ni iste’molchilar yoki boshqa zanjir ishtirokchilari tomonidan qaytarilgan tovarlarni boshqarishni o’z ichiga oladi. Zamonaviy sharoitlarda ushbu jarayon yopiq tsikl iqtisodiyoti tamoyillarini joriy etishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Raqamli intellektual texnologiyalarning jadal rivojlanishi, ayniqsa logistika va ta’minot zanjirlarini boshqarishda ularning keng qo’llanilishi, korxonalar va ularning ta’minot zanjirlarining samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi yangi metodologik yondashuvlarni shakllantirmoqda. Shu bilan birga, raqamlashtirish darajasi yuqori bo’lgan ta’minot zanjirlarida barqarorlik va moslashuvchanlik ko’rsatkichlari yanada yaqqol namoyon bo’ladi.

So’nggi yillarda yuz bergan global jarayonlar, xususan pandemiya va geoiqtisodiy o’zgarishlar ta’minot zanjirlari faoliyatiga sezilarli ta’sir ko’rsatdi. Bir tomondan, onlayn savdo va yetkazib berish xizmatlari jadal rivojlandi, iste’molchilar xatti-harakatlari o’zgardi. Ikkinchi tomondan, logistika tizimlarida uzilishlar yuzaga kelib, yetkazib beruvchilar o’rtasidagi an’anaviy aloqalar qayta shakllandi. Bu holat korxonalarni yanada moslashuvchan va raqamlashtirilgan boshqaruv tizimlariga o’tishga undadi [6].

Hozirgi geoiqtisodiy sharoitda kompaniyalar bir qator muammolarga duch kelmoqda, jumladan talabni aniqlik bilan prognozlash, yetkazib beruvchilarga yuqori darajada bog’liqlik, logistika xarajatlarining ortishi, axborot almashinuvi samaradorligining pastligi va moliyaviy xavf-xatarlar mavjudligi. Ushbu muammolarni hal etishda intellektual texnologiyalar muhim vosita sifatida namoyon bo’lmoqda.

To'qimachilik sanoati Osiyo davlatlari iqtisodiyotida muhim o'rin tutadi va O'zbekiston ushbu yo'nalishda global ta'minot zanjirlarining faol ishtirokchisi hisoblanadi. Raqobat muhitining o'zgarishi va yangi talablarning shakllanishi ushbu sohada innovatsion yondashuvlarni joriy etishni taqozo etmoqda. Shu munosabat bilan sanoat Internet of Things (IoT) infratuzilmasini rivojlantirish, intellektual ishlab chiqarishni joriy etish va ilmiy-texnologik innovatsiyalarni rag'batlantirish ustuvor yo'nalishlar sifatida qaralmoqda (1-jadval).

1-jadval. Xalqaro ta'minot zanjirlari ishtirokchisi bo'lgan kompaniyalarning asosiy muammolari¹

Muammo	Tavsif
Talabni bashorat qilish	Yetkazib beruvchilar, ishlab chiqaruvchilar, distribyutorlar va chakana sotuvchilar ayrim tovar guruhlariga bo'lgan talabning keskin oshishi, boshqalariga esa pasayishiga yetarli darajada tayyor bo'lmadi. Yetkazib berish narxлари va savdo rejaları pandemiya, sanksiyalar hamda hududiy cheklovlar to'liq inobatga olinmagan holda shakllantirilgan. Natijada yetkazib berishdagi uzilishlar, ayrim tovarlar bo'yicha tanqislik yoki aksincha, talab yetishmasligi tufayli ortiqcha zaxiralarning to'planishi yuzaga keldi. Bu esa logistika jarayonlarini qayta tashkil etish zaruratini keltirib chiqardi va talabni bashorat qilish jarayonini murakkablashtirdi.
Yetkazib beruvchilarga bog'liqlik	Ta'minot zanjirlari mavjud resurslarini safarbar etgan holda yuzaga kelayotgan o'zgarishlarga moslashishga harakat qildi. Yetkazib beruvchilarga yuqori darajada bog'liq bo'lgan kompaniyalar resurslarini qayta taqsimlashga va alternativ yetkazib berish yo'nalishlarini rivojlantirishga majbur bo'ldi. Bu holat ta'minot zanjirlarining barqarorligini oshirish zaruratini yanada kuchaytirdi.
Logistika va yetkazib berish	Ayrim tovar guruhlariga bo'lgan talabning ortishi va taklifdagi cheklovlar logistika tizimlariga qo'shimcha yuklama berdi. Kompaniyalar yangi yetkazib berish sxemalari va muqobil transport yo'llarini izlashga majbur bo'ldi. Transport-logistika xizmatlariga bo'lgan talabning ortishi marshrutlarni optimallashtirish zaruratini yuzaga keltirdi, shu bilan birga yetkazib berish muddatlari uzayib bordi. Ayrim hollarda tovarlarni yetkazib berish muddati 1,5–2 barobarga oshdi yoki iqtisodiy jihatdan yuqori xarajat talab qiladigan darajaga yetdi.
Axborot o'zaro ta'sirining samarasizligi	Pudratchilar bilan ishlashning an'anaviy usullari zamonaviy sharoitda yetarli samaradorlikni ta'minlamadi. Axborot tizimlari mavjud bo'lishiga qaramay, avtomatlashtirish darajasining pastligi sababli kompaniyalar talabni tezkor tahlil qilish va prognozlash imkoniyatiga ega emas. Bundan tashqari, ta'minot zanjiri ishtirokchilari o'rtasida raqamlashtirish darajasining turlicha bo'lishi axborot almashinuvining samaradorligini pasaytiradi.

Mazkur siyosatning amalga oshirilishi ko'plab davlatlarning to'qimachilik sanoatida axborotlashtirish darajasini oshiradi, natijada mamlakat ta'minot zanjiri bo'g'inlarini joylashtirish uchun yanada jozibador hududga aylanadi va jahon to'qimachilik sanoatining faol ishtirokchisi sifatidagi mavqeini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, axborotlashtirish darajasining oshishi hamda yopiq ta'minot zanjirlariga o'tishning raqobatbardoshlikka ta'siri masalasi hozirgi kunda ilmiy jihatdan chuqur o'rganishni talab etadigan dolzarb yo'nalish bo'lib qolmoqda.

Raqobatbardoshlik ishlab chiqarish samaradorligini baholashda uzoq yillardan buyon asosiy ilmiy tushunchalardan biri hisoblanadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, investitsiyalar hajmi, mahsulot diversifikatsiyasi, ichki va tashqi bozorlardagi ulush, eksport salohiyatini rivojlantirish kabi omillar raqobatbardoshlikni oshirishga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bundan tashqari, sanoat klasterlari shakllanishi, texnologik tashqi ta'sirlar, tarmoq uyushmalarida ishtirok etish hamda davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining mavjudligi ham muhim omillar sifatida e'tirof etiladi [7]. So'nggi yillarda axborot texnologiyalari va bilimga asoslangan iqtisodiyotning rivojlanishi natijasida sanoat raqobatbardoshligi konsepsiyasi yanada kengayib, innovatsiyalar, energiya samaradorligi, ekologik omillar va yopiq ta'minot zanjirlariga o'tish kabi jihatlarni o'z ichiga olgan holda rivojlanmoqda.

Intellektual texnologiyalarni joriy etish orqali to'qimachilik ta'minot zanjiri raqobatbardoshligini oshirish konsepsiyasi zamonaviy raqobatbardoshlik va barqaror rivojlanishning integratsiyalashgan modeliga asoslanadi. Joriy sharoitda raqobatbardoshlik, avvalo, marketing strategiyalari va mijozga yo'naltirilganlik orqali ta'minlanadi. Bu esa iste'molchi ehtiyojlarini aniqlash, bozor tendensiyalariga moslashish, xizmatlar sifatini oshirish hamda logistika jarayonlarini tezkor va qulay tashkil etishni nazarda tutadi. Mazkur maqsadlarga erishishda mijozlar haqidagi ma'lumotlarni tahlil qilish, intellektual texnologiyalarni joriy etish va raqamli logistika tizimlarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Logistika xarajatlarini kamaytirish, yetkazib berish samaradorligini oshirish, qayta ishlash oqimlarini rivojlantirish orqali yopiq ta'minot zanjirlariga o'tish, mehnat unumdorligini oshirish va axborot oqimlarini integratsiyalash barqaror raqobatbardoshlikning asosiy komponentlari hisoblanadi. Ta'minot zanjirlarida integratsiyalashgan axborot oqimlari ma'lumot uzatish xarajatlarini kamaytiradi va boshqaruv jarayonlarining

1 Muallif ishlanmasi

shaffofligini ta'minlaydi. Bu esa zanjir ishtirokchilari o'rtasida hamkorlikni kuchaytirib, umumiy tizimning moslashuvchanligini oshiradi.

Shu bilan birga, boshqaruv innovatsiyalari ham raqobatbardoshlikni ta'minlovchi muhim omil hisoblanadi. Menejment va texnologiyalarning uyg'unlashuvi natijasida qaror qabul qilish jarayonlari tezlashadi, xarajatlarni kamayadi va biznes-modellar optimallashtiriladi. Inson kapitalining rivojlanishi ushbu jarayonning ajralmas qismi bo'lib, bilim va ko'nikmalarni oshirish, elektron ta'lim tizimlarini joriy etish hamda amaliy o'qitish orqali ta'minlanadi. Bu esa tashkilot ichida bilim almashinuvini kuchaytiradi va yuqori moliyaviy natijalarga erishishga xizmat qiladi [8].

Moddiy oqim innovatsiyalari, jumladan ikkilamchi resurslardan foydalanish, yangi materiallar ishlab chiqish, ishlab chiqarishni avtomatlashtirish va intellektuallashtirish orqali ta'minot zanjiri samaradorligi oshiriladi. Texnologik konvergensiya yangi mahsulot turlarining yaratilishiga va yuqori texnologiyali tarmoqlardan an'anaviy sanoat sohalariga bilim transferining kuchayishiga olib keladi. Bu esa yangi bozor imkoniyatlarini shakllantiradi va innovatsion rivojlanishni rag'batlantiradi [9].

Xalqaro ta'minot zanjirlarida hisob-kitoblar tizimi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Raqamli valyutalardan foydalanish istiqbollari bugungi kunda faol muhokama qilinib, amaliy qo'llanilishga kirib bormoqda. Raqamli to'lov tizimlari bir qator afzalliklarga ega bo'lib, ular orasida operatsion xarajatlarni kamaytirish, tranzaksiyalar tezligini oshirish, firibgarlikni aniqlash imkoniyatlarini kengaytirish va moliyaviy nazorat samaradorligini oshirish muhim o'rin tutadi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar yordamida katta hajmdagi tranzaksiyalarni qayta ishlash imkoniyati kengayib, chegaralararo to'lovlar tezligi va ishonchligi oshadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Globallasuv sharoitida tadbirkorlikda xalqaro savdo munosabatlarini rivojlantirish muammosini o'rganish shuni ko'rsatadiki, zamonaviy raqobat muhitida muvaffaqiyatli faoliyat yuritish uchun korxonalar o'z ta'minot zanjirlarini intellektual texnologiyalar asosida tubdan modernizatsiya qilishi zarur. Amalga oshirilgan tadqiqot natijalari asosida quyidagi ilmiy xulosalar shakllantirildi.

Birinchidan, globallasuv jarayoni xalqaro ta'minot zanjirlarini murakkablashtirib, tadbirkorlik subyektlaridan mijozga yo'naltirilgan raqamli yondashuvlarni qo'llashni talab etmoqda. Intellektual texnologiyalar yordamida iste'molchi ehtiyojlarini aniqlash va ularni tezkor qondirish joriy raqobatbardoshlikning muhim omili sifatida namoyon bo'ladi.

Ikkinchidan, xalqaro savdo munosabatlarini kengaytirishda logistika xarajatlarni optimallashtirish, axborot oqimlarini integratsiyalash hamda yopiq ta'minot zanjirlariga bosqichma-bosqich o'tish barqaror raqobat ustunligini shakllantirishning strategik yo'nalishlari hisoblanadi. Bu jarayon tadbirkorlik subyektlarining global bozordagi o'rnini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Uchinchidan, boshqaruv innovatsiyalari va inson kapitalini rivojlantirish, xususan, elektron ta'lim texnologiyalarini keng joriy etish uzoq muddatli raqobatbardoshlikning muhim omili hisoblanadi. Tadbirkorlik subyektlarining global bozordagi muvaffaqiyati ularning bilim, texnologiya va innovatsion yondashuvlardan samarali foydalanish darajasiga bevosita bog'liqdir.

To'rtinchidan, xalqaro ta'minot zanjirlarida raqamli valyutalarga asoslangan hisob-kitob tizimlarini joriy etish chegaralararo moliyaviy operatsiyalar samaradorligini oshirishning istiqbolli yo'nalishi hisoblanadi. Ushbu tizimlar tranzaksiyalar tezligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va to'lovlarning shaffofligini ta'minlash orqali xalqaro savdo jarayonlarini soddalashtirish imkonini beradi.

Beshinchidan, texnologik konvergensiya an'anaviy sanoat tarmoqlarida, jumladan to'qimachilik sanoatida yangi mahsulot turlari va bozor segmentlarining shakllanishiga zamin yaratmoqda. Bu esa tadbirkorlik subyektlari uchun xalqaro savdo munosabatlarini kengaytirishning yangi imkoniyatlarini ochib beradi.

Yuqoridagi xulosalar asosida quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ilgari suriladi:

- ta'minot zanjirlarini boshqarishda intellektual texnologiyalarni keng joriy etish va ularni barcha jarayonlarga integratsiyalash;
- logistika va axborot infratuzilmasini rivojlantirish orqali ta'minot zanjiri samaradorligini oshirish;
- inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan uzluksiz ta'lim tizimini kengaytirish;
- raqamli moliyaviy texnologiyalarni joriy etish orqali xalqaro hisob-kitoblarni soddalashtirish;
- yopiq tsikl iqtisodiyoti tamoyillarini qo'llash orqali resurslardan samarali foydalanishni ta'minlash.

Globallasuv sharoitida tadbirkorlik subyektlarining xalqaro savdo faoliyatini samarali rivojlantirish intellektual texnologiyalarni keng qo'llash, innovatsion boshqaruv yondashuvlarini joriy etish va raqamli infratuzilmani takomillashtirish bilan uzviy bog'liqdir. Kelgusidagi tadqiqotlar ushbu omillarning miqdoriy ta'sirini baholash metodologiyasini ishlab chiqish hamda yangi raqamli savdo mexanizmlarini amaliy jihatdan o'rganishga yo'naltirilishi maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Christopher, M. (2000). The agile supply chain: Competing in volatile markets. *Industrial Marketing Management*, 29(1), 37–44.
2. Nagorny, K., Lima-Monteiro, P., Barata, J., & Colombo, A. W. (2017). Big data analysis in smart manufacturing: A review. *International Journal of Communications, Network and System Sciences*, 10(3), 31–58.
3. Lee, H. L. (2004). The triple-A supply chain. *Harvard Business Review*, 82(10), 102–113.
4. Alimov, A. M. (2016). *Globallashuv va mintaqaviy iqtisodiy integratsiya jarayonlari*. Toshkent: O'quv qo'llanma.
5. Mirsaidov, M. S. (2006). *Xalqaro iqtisodiy munosabatlar*. Toshkent: Iqtisod-Moliya.
6. Liu, H., Wang, P., & Chen, P. (2023). The impact of digital transformation on supply chain capabilities and supply chain competitive performance. *Sustainability*, 15(13), 10107.
7. Zhang, L., & Wang, Y. (2024). Digital supply chain: Literature review of seven related technologies. *Manufacturing Review*, 11, 8.
8. Sosnowski, P. C., & Cyplik, P. (2022). Closed-loop supply chains and circular economy: The possibilities of interplay. *LogForum*, 18(4), 505–513.
9. Jing, H., & Fan, Y. (2024). Digital transformation, supply chain integration and supply chain performance: Evidence from Chinese manufacturing listed firms.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
